

ประเทศไทย: กฎหมายใหม่ว่าด้วยการล่วงละเมิดทางเพศเป็นพัฒนาการที่น่ายินดี แต่ยังมีข้อกังวลที่ต้องได้รับการแก้ไข

วันนี้ คณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากล (ไอซีเจ) ยินดีกับการที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 30) พ.ศ. 2568 (ค.ศ. 2025) มีผลใช้บังคับใช้เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2568 ซึ่งกำหนดให้ “การคุกคามทางเพศ” เป็นความผิดทางอาญาอย่างชัดเจน ภายหลังจากที่ประเด็นดังกล่าวตกอยู่ในภาวะคลุมเครือทางกฎหมายมาเป็นระยะเวลายาวนาน อย่างไรก็ตาม ICJ เน้นย้ำว่าการปรับปรุงเพิ่มเติมยังคงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งเพื่อให้การคุ้มครองผู้รอดชีวิตจากการคุกคามทางเพศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสิทธิมนุษยชน ตลอดจนเพื่อป้องกันการบังคับใช้กฎหมายอย่างกว้างขวางเกินสมควร และยกระดับความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมาย

“การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญารั้งนี้ช่วยอุดช่องว่างสำคัญที่ผู้รอดชีวิตจากการคุกคามทางเพศและองค์กรภาคประชาสังคมได้เรียกร้องมาอย่างยาวนาน โดยเฉพาะการขาดบทบัญญัติและนิยามทางกฎหมายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศและความรุนแรงบนฐานเพศภาวะที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยี (Technology-Facilitated Gender-Based Violence: TFGBV)” สันหวรรณ ศรีสด ที่ปรึกษากฎหมายอาวุโสของไอซีเจ กล่าว “การปฏิรูปครั้งนี้ยังสะท้อนถึงข้อเรียกร้องของ ICJ ซึ่งล่าสุดได้ถูกเน้นย้ำผ่าน รายงานการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น (baseline study) ที่เปิดตัวเมื่อเดือนพฤศจิกายนที่ผ่านมา”

ภายใต้บทบัญญัติที่แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ได้นิยามคำว่า “คุกคามทางเพศ” ให้หมายความว่า “การกระทำโดยทางกาย วาจา การส่งเสียง การแสดงอาการกิริยาหรือท่าทาง การติดต่อสื่อสาร การเฝ้าดู การติดตามรังควาน หรือการกระทำด้วยประการใดๆ รวมถึงการกระทำด้วยระบบคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์โทรคมนาคม หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่นที่สามารถแสดงผลให้เข้าใจความหมายได้ ต่อผู้อื่น อันมีลักษณะส่อไปในทางเพศ โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเดือดร้อนรำคาญ อับอาย ดูถูกเหยียดหยาม หวาดกลัว หรือได้รับความไม่ปลอดภัยในทางเพศ”

ถ้าถูกตัดสินให้มีความผิด ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่จะมีเหตุเพิ่มโทษตามที่กฎหมายกำหนด โดยเหตุหรือพฤติการณ์ที่เป็นเหตุเพิ่มโทษตามประมวลกฎหมายอาญาที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้แก่ เป็นการกระทำอย่างต่อเนื่องหรือกระทำซ้ำมากกว่าหนึ่งครั้ง กระทำในสถานที่สาธารณะสถาน ต่อหน้าธารกำนัล หรือในระบบคอมพิวเตอร์ที่ประชาชนทั่วไปเข้าถึงได้ กระทำแก่เด็กอายุไม่เกินสิบห้าปี โดยเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ตลอดจนการกระทำโดยอาศัยเหตุที่ผู้กระทำมีอำนาจเหนือผู้ถูกระทำ เช่น การกระทำโดยผู้บังคับบัญชา นายจ้าง หรือผู้มีอำนาจเหนือประการอื่น

แม้ว่าการแก้ไขกฎหมายครั้งนี้จะถือเป็นความก้าวหน้าที่สำคัญ แต่ไอซีเจเน้นย้ำว่าการบังคับใช้กฎหมายต้องเป็นไปอย่างสอดคล้องกับกฎหมายและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

“ภายใต้กฎหมายและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ แม้ว่าการกระทำบางประการอาจเหมาะสมที่จะใช้มาตรการลงโทษทางแพ่งหรือทางวินัย แต่ไม่ใช่ว่าการคุกคามทางเพศทุกกรณีสมควรได้รับโทษทางอาญา เช่น การจำคุก โดยเฉพาะในกรณีที่มีการกระทำนั้นไม่ถึงขั้นละเมิดบุรณภาพทางกาย ทางเพศ หรือทางจิตใจของผู้รอดชีวิต หรือเป็นการกระทำที่ไม่ได้เกิดขึ้นซ้ำๆ” สันหวรรณ กล่าว

“ดังนั้น เราจึงขอเรียกร้องให้ผู้มีหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมของไทยดำเนินการบังคับใช้กฎหมายให้สอดคล้องกับกฎหมายและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ โดยกำหนดบทลงโทษให้ได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของความผิด และไม่เป็นการจำกัดสิทธิมนุษยชนเกินสมควร รวมถึงสิทธิในเสรีภาพในการแสดงออก”

นอกจากนี้ ไอซีเจ ยังเน้นย้ำว่า บทบัญญัติกฎหมายอื่น ๆ ที่มีอยู่ ซึ่งถูกนำมาใช้เป็นฐานในการเอาผิดทางอาญา ยังคงจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขเพื่อป้องกันการบังคับใช้ที่กว้างขวางเกินสมควร ซึ่งในทางปฏิบัติมักถูกนำมาใช้ดำเนินคดีกับบุคคลเพียงเนื่องจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเพศโดยสมัครใจ อันก่อให้เกิดข้อกังวลอย่างร้ายแรงต่อเสรีภาพในการแสดงออกและสิทธิมนุษยชนอื่น ๆ ตัวอย่างเช่น บทบัญญัติกฎหมายบางประการที่เกี่ยวข้องกับการผลิต มีไว้ และการเผยแพร่สิ่งที่เรียกว่า “วัตถุหรือสิ่งของลามก” ควรได้รับการแก้ไขเพื่อจำกัดการ

บังคับใช้ให้ครอบคลุมเฉพาะการกระทำที่ปราศจากความยินยอม และกรณีที่เกี่ยวข้องกับสื่อลามกอนาจารเด็กเท่านั้น

นอกจากนี้ กฎหมายและแนวปฏิบัติบางประการยังสร้างอุปสรรคเพิ่มเติมต่อผู้รอดชีวิตจากการคุกคามทางเพศและ TFGBV และควรถูกยกเลิกหรือแก้ไขอย่างมีนัยสำคัญ รวมถึงกฎหมายที่เอาผิดทางอาญาต่อพนักงานบริการ (sex work) และกฎระเบียบด้านการตรวจคนเข้าเมืองที่มีลักษณะเข้มงวด ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้เสียหายลังเลหรือไม่กล้ารายงานการคุกคามทางเพศและการแสวงหาความยุติธรรม

ทั้งนี้ ไอซีเจยังเรียกร้องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการส่งเสริมความตระหนักรู้ และจัดทำ ตลอดจนเผยแพร่แนวปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อให้เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายมีความรู้ความเข้าใจอย่างเพียงพอเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศทุกรูปแบบ ทั้งในบริบทออฟไลน์และออนไลน์

ความเป็นมา

แก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวยังให้อำนาจศาลในการออกมาตรการคุ้มครองชั่วคราวในคดีการคุกคามทางเพศ รวมถึงคำสั่งเพื่อป้องกันการเผยแพร่หรือการทำให้แพร่หลายเนื้อหาที่ก่อให้เกิดอันตราย ซึ่งเป็นการตอบสนองต่อข้อเรียกร้องที่มีมาอย่างยาวนานจากองค์กรภาคประชาสังคม รวมถึงไอซีเจ และผู้รอดชีวิตจากการคุกคามทางเพศ เนื่องจากก่อนหน้านี้ มาตรการคุ้มครองในลักษณะดังกล่าวจำกัดการใช้เฉพาะในคดีความรุนแรงในครอบครัวเป็นหลัก

ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2568 ไอซีเจได้เปิดตัว[รายงานการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น เรื่องการเข้าถึงความยุติธรรมกรณีความรุนแรงด้วยเหตุแห่งเพศและเพศภาวะในประเทศไทย](#) ซึ่งวิเคราะห์กรอบกฎหมายและนโยบายของไทยเกี่ยวกับความรุนแรงด้วยเหตุแห่งเพศและเพศภาวะ และประเมินการปฏิบัติตามพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศของไทย

ทั้งนี้ รายงานดังกล่าวพบว่า ประเทศไทยยังขาดกรอบกฎหมายที่ครอบคลุมและเป็นเอกภาพในการจัดการกับการคุกคามทางเพศและ TFGBV โดยมาตรการคุ้มครองที่มีอยู่นั้นกระจัดกระจายอยู่ในกฎหมายว่าด้วยข้าราชการ กฎหมายแรงงาน และกฎหมายอาญา นิยามมีความแคบและไม่สอดคล้องกัน บทลงโทษในหลายกรณียังอยู่ในระดับต่ำ และขาดแนวทางที่ชัดเจนสำหรับเจ้าหน้าที่กระบวนการยุติธรรมในการพิจารณาว่าการกระทำใดเข้าข่ายเป็น “การคุกคามทางเพศ”

รายงานยังระบุด้วยว่า บทบัญญัติบางประการที่มีถ้อยคำกว้าง โดยเฉพาะบทบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับ “วัตถุหรือสิ่งของลามก” และความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ได้ถูกนำมาบังคับใช้ในลักษณะที่จำกัดเสรีภาพในการแสดงออกทางเพศโดยสมัครใจอย่างเกินสมควร ก่อให้เกิดความกังวลต่อเสรีภาพในการแสดงออก

ความผิดเกี่ยวกับการทำ ผิด มีไว้ นำเข้า ส่งออก หรือการเผยแพร่เนื้อหาหรือวัตถุที่ถูกตีความว่า “ลามก” บรรจุอยู่ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 287 และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มาตรา 14 (4)

อ่านเพิ่มเติม

[Baseline Study on Access to Justice for Sexual and Gender-Based Violence \(SGBV\) in Thailand](#)

[Thailand: Laws and practices do not meet international obligations to address gender-based violence, ICJ tells UN Committee](#)

[Thailand: ICJ draws the UN Committee Against Torture’s attention to concerns about the country’s human rights record under the Convention Against Torture](#)

ติดต่อ

สัณหวรรณ ศรีสวด, ที่ปรึกษากฎหมายอาวุโส ฝ่ายกฎหมายและนโยบาย, อีเมล: sanhawan.srisod@icj.org

ผศ. เสาวณีย์ แก้วจุลกาญจน์, รองที่ปรึกษากฎหมาย โครงการเอเชีย-แปซิฟิก,
อีเมล: saovanee.kaewjullakarn@icj.org